

GLEBALIŠKI LIST.

IZDAVA UDRUŽENJE
GLEB. TGRALGEV
MEŠTNO UDROR
LJUBLJANA.

SEZONA
1922-23

ŠTEV. 4.

P. MAGDIĆ, Ljubljana

Nasproti
glavne pošte
Telefon 438.

Za gospode:
klobuki, cilindri,
čepice prvovrst-
nih tovaren.

Za dame:
plašči, kostumi,
obleke iz svile,
volne in trikot.

Perilo, nogavice,
rokavice, kravate.

Perilo, nogavice,
rokavice.

Dežni plašči,
dežniki, palice.
V vsaki ceni in
največji izberi.

Parfum, milo
in vsi
modni predmeti.

P. MAGDIĆ, Ljubljana

Nasproti
glavne pošte
Telefon 438.

▶ OGLAŠUJTE V ▶
„GLEDALIŠKEM LISTU“!

Vizitke, kuverte, račune in druge tiskovine
izvršuje lično in poceni

Zvezna tiskarna in knjigarna

::: v Ljubljani, Wolfova ulica šte. 1. :::

Spored

Drama:

November	7. torek	— Zaprto.	
"	8. sreda	— Živi mrtvec.	Red B
"	9. četrtek	— Svatba Krečinskega.	Red C
"	10. petek	— Hlapci.	Red E
"	11. sobota	— R. U. R.	Izven
"	12. nedelja	— Krojaček-Junaček (Ob treh popoldne). Mladinska predstava.	
"	12. nedelja	— Svatba Krečinskega (Ob osmih zvečer).	Izven
"	13. poned.	— Svatba Krečinskega.	Red D
"	14. torek	— Zaprto.	

Opera:

November	7. torek	— Jenufa.	Red E
"	8. sreda	— Zaprto.	
"	9. četrtek	— Tajnost.	Red A
"	10. petek	— Zaprto.	
"	11. sobota	— Sevilski brivec.	Izven
"	12. nedelja	— Jenufa.	Izven
"	13. poned.	— Zaprto.	
"	14. torek	— Sevilski brivec.	Red B

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kine itd. kakor:

lestence, namizne, stoječe svetilke i. t. d.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih izdeluje v kovini, lesu, svili, steklu i. t. d. edina jugoslovenska

„Svetlobna industrija VESTA“.

Naročila samo na atelje „VESTE“, Ljubljana, Kolodvorska ul. 8/I.

ŽIVI MRTVEC.

Drama v enajstih slikah. Spisal L. N. Tolstoj.
Poslovenil V. Borštnik.

Režiser: PAVEL GOLIA

I. slika. V stanovanju Protasova.

Jelizaveta Andrejevna Protasova (Liza)	ga Wintrova
Saša, njena sestra	gna Gorjupova
Ana Pavlovna, njena mati	gna Rakarjeva
Viktor Mihajlovič Karenin	g. Gregorin
Pestunja	gna Zbočilova
Sobarica	gna Gabrijevčičeva

II. slika. Pri ciganih.

Fjodor Vasiljevič (Fedja)	g. Šest
Afremov	g. Plut
Častnik	g. Cesar
Glasbenik	g. Karagjov
Prvi cigan	g. Terčič
Ciganka	gna Mira Danilova
Viktor Mihajlovič Karenin	g. Gregorin
Maša, mlada ciganka	ga Juvanova

Ciganski zbor.

III. slika. V stanovanju Protasova.

Jelizaveta Andrejevna Protasova (Liza)	ga Wintrova
Saša, njena sestra	gna Gorjupova
Ana Pavlovna, njena mati	gna Rakarjeva
Zdravnik	g. Danilo
Viktor Mihajlovič Karenin	g. Gregorin

IV. slika. V kabinetu Afremova.

Afremov	g. Plut
Stahov	g. Markič
Butkevič	g. Medven
Korotkov	g. Smerkolj
Fjodor Vasiljevič (Fedja)	g. Šest
Saša	gna Gorjupova

V. slika. Kabinet Ane Dimitrijevne.

Ana Dimitrijevna, Viktorjeva mati	ga Rogozova
Knez Abrezkov	g. Skrbinšek
Viktor Mihajlovič Karenin	g. Gregorin
Jelizaveta Andrejevna Protasova (Liza)	ga Wintrova
Sluga	g. Sancin

VI. slika. Skromno stanovanje.

Fjodor Vasiljevič (Fedja)	g. Šest
Maša, mlada ciganka	ga Juvanova
Ivan Makarovič, stari cigan, njen oče	g. Terčič
Nastasja Ivanovna, ciganka, njena mati	gna Vera Danilova
Knez Abrezkov	g. Skrbinšek

VII. slika. Posebni kabinet v gostilni.

Fjodor Vasiljevič Protasov (Fedja)	g. Šest
Ivan Petrovič	g. Kralj
Maša	ga Juvanova
Natakar	g. Karagjov

VIII. slika. V stanovanju Protasova.

Jelizaveta Andrejevna Protasova (Liza)	ga Wintrova
Viktor Karenin	g. Gregorin
Voznesenski, Kareninov tajnik	g. Markič
Sluga	g. Sancin

IX. slika. Krčma.

Fjodor Vasiljevič Protasov (Fedja)	g. Šest
Pjetnikov	g. Železnik
Artemjev	g. Ločnik
Natakar	g. Karagjov

X. slika. Soba preiskovalnega sodnika.

Preiskovalni sodnik	g. Lipah
Zapisnikar	g. Terčič
Jelizaveta Andrejevna (Liza)	ga Wintrova
Viktor Karenin	g. Gregorin
Fjodor Vasiljevič Protasov (Fedja)	g. Šest

XI. slika. Hodnik v poslopju okrožnega sodišča.

Sluga	g. Sancin
Ivan Petrovič	g. Kralj
Mladi odvetnik	g. Drenovec
Knez Abrezkov	g. Skrbinšek
Pjetnikov	g. Železnik
Dama	gna Zbořilova
Častnik	g. Cesar
Petrušin, odvetnik	g. Peček
Jelizaveta Andrejevna Protasova (Liza)	ga Wintrova
Viktor Karenin	g. Gregorin
Fjodor Vasiljevič Protasov (Fedja)	g. Šest
Maša	ga Juvanova

Sodniki, gledalci, obtoženci, priče.

Ciganske pesmi v drugi sliki izvaja zbor ruskih dijakov. Solo-točke pojeta ga Juvanova in ga Spilerjeva.

Daljši odmor samo po 4. in 8. sliki.

Svatba Krečinskega.

Komedija v treh dejanjih. — Spisal A. Suhovo-Kubilin.
Prevel R. Peterlin-Petruška.

Režiser: B. PUTJATA.

Peter Konstantinovič Muromskij, bogat jaroslavski posestnik	g. Šest.
Lidica, njegova hči	gna Gorjupova.
Ana Antonovna Atujeva, nje teta	gna Rakarjeva.
Vladimir Dmitrič Nelkin, posestnik	g. Cesar.
Mihael Vasiljič Krečinskij	g. Kralj.
Ivan Antonjič Raspljujev	g. Putjata.
Nikanor Savič Bek, oderuh	g. Kumar.
Fjodor, strežaj Krečinskega	g. Medven.
Tiška, vratar pri Muromskih	g. Markič.
Polijski uradnik	g. Sancin.

Sluge.

Dejanje se vrši v Moskvi v dobi osvobojenja ruskih kmetov.

MODNI ATELIER **M. ŠARC** MODNI ATELIER
LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 4.

HLAPCI.

Drama v petih dejanjih. — Spisal Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Župnik		g. Rogoz
Nadučitelj		g. Peček
Jerman, } učitelji {		g. Kralj
Komar, }		g. Ločnik
Hvastja, }		g. Železnik
Lojzka, } učiteljice {		gna Zbořilova
Geni, }		ga Rogozova
Minka, }		ga Juvanova
Zdravnik		g. Terčič
Poštár		g. Medven
Župan		g. Gregorin
Anka, županova hči		gna M. Danilova
Jermanova mati		gna Rakarjeva
Kalander, kovač		g. Danilo
Kalandrova žena		gna V. Danilova
Pisek, pijanec		g. Plut
Nace, kmet		g. Smerkol
Kmetica		gna Gorjupova
Krčmar		g. Cesar
Prvi delavec		g. Lipah

Študent, kmetje, kmetice, delavci, natakárica.

Po tretjem dejanju daljši premor.

PRISPEVAJTE ZA

BORŠTNIK-VEROVŠKOV

NAGROBNI SPOMENIK.

R. U. R.

Rossum's Universal Robots.

Kolektivna drama v treh dejanjih s predigro. Spisal Karel Čapek.
Prevel O. Šest.

Režiser : O. ŠEST.

Harry Domin, centralni ravnatelj Rossumovih universalnih robotov	g. Rogoz
Inž. Fabry, generalni tehnični ravnatelj R. U. R.	g. Peček
Dr. Gall, upravnik fiziološkega in iznajdbenega oddelka R. U. R.	g. Skrbinšek
Dr. Hallemeier, upravnik zavodov za psiholo- gijo in vzgojo robotov	g. Gregorin
Konzul Busmann, generalni komerc. ravna- telj R. U. R.	g. Železnik.
Stavbenik Alkvist, stavbeni šef R. U. R. . . .	g. Kralj
Helana Gloryjeva	ga Wintrova
Nana, njena pestunja	ga Juvanova
Marius, robot	g. Karadjof
Sulla, robotka	gna M. Danilova
Radius, } robot {	g. Cerar
Damon, } robot {	g. Terčič
Drugi } robot {	g. Markič
Tretji } robot {	g. Smerkol
Četrti } robot {	g. Medven
Robot Primus	g. Drenovec
Robotka Helena	ga Wintrova

Več robotov.

Med predigro in prvim dejanjem poteče deset let. Po predigri
in drugim dejanjem odmor. — Dekoracije naslikal g. Skružny.

Mladinska predstava.

Krojaček-junaček.

Pravljica igra v 4 slikah z godbo, petjem in baletom.

Spisal I. Görner.

Režiser: A. DANILO.

Slobodan, mogočen kralj	g. Danilo.
Narcisa, njegova hči	gna Mira Danilova.
Rožmarinček, dvorski maršal	g. Drenovec.
Glivar } ministra	{ g. Gregorin.
Gobar }	{ g. Kumar.
Špicabrin, dvorski norec	g. Železnik.
Dr. Lisjak, telesni zdravnik kraljev	g. Medven.
Grofica Medica	gna Zbožilova.
Vojvodinja Oleanđrska	gna Gabrijevčičeva.
Kapitan Goliat	g. Cesar.
Baron Kozorog	g. Terčič.
Trska, krojaški mojster	g. Smerkolj.
Amanda, njegova žena	gna Rakarjeva.
Inko, njegov sin, krojaški vajenec	gna Vera Danilova.
Ali } tolovaja	{ g. Ločnik.
Murfi }	{ g. Plut.
Bučman, komornik kraljev	g. Sancin.
Ropotulja, soseda krojačeva	ga Juvanova.

Gospoda, sluge, paži, vojaki in gostje.

II. dejanje. Jenufka se je hotela zastrupiti. In zopet se posreči cerkovnici, da prepreči nesrečo. Pod pretvezo, da pošlje Jenufko na Dunaj v službo, skriva Jenufko pazljivo doma, kjer se ji rodi Števo deček. Cerkovnica pokliče Števa in ga prosi, naj si vendar vzame nesrečno Jenufko. Vrtoglavi lahkomišelnež pa se skesa in uteče. Obupana cerkovnica se odloči povedati vse Laci. In pošteno in odkrito mu opiše nesrečen položaj. Laca seveda preišlja. Moral bi si vzeti tudi Števovega dečka. V svojem strahu za Jenufko in njeno dobro ime, pravi cerkovnica Laci, da je dete umrlo. In po odhodu Laca, vzame dete in ga vrže pod led. Jenufko pa pripriča, da je dete na vročici umrlo.

III. dejanje. Cerkovnica pripravlja svatbo Jenufke z Laco. In ko se hočejo napotiti v cerkev, krikne po vasi: Našli so pod ledom mrtvo dete. Nesrečna cerkovnica prizna sedaj svojo krivdo in se da odvesti na sodišče. Laca se zavzame za nesrečno Jenufko in ta spozna njegovo verno ljubezen mu pade v naročje. Namenita se skupno v svet, kjer hočeta začeti novo življenje.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA - LJUBLJANA

SELENBURGOVA ULICA 1.

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE.

TAJNOST.

Komična opera v treh dejanjih. Po besedilu Eliške Krásnohorske
uglasbil B. Smetana.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: PAVEL DEBEVEC.

Malina, občinski svetovavec	g. Zupan.
Kalina, " "	g. Cvejič.
Roza, sestra Malinova	ga Thierry.
Blaženka, hčerka Malinova	gna Thalerjeva.
Vit, sin Kalinov, lovec	g. Kovač.
Bonifac, vojaški dosluženeec, užitkar pri Kalini .	g. Zathej.
Škrjanček, potujoči pevec	g. Bratuž.
Zidarski mojster	g. Zorman.
Krčmarica	gna Korenjakova.
Jurko, zvonar	g. Mohorič.
Duh patra Barnabaša	g. Pugelj.

Dudak. Občinski možje, sosedi in sosede, fantje in dekleta, mlatiči,
zidarski pomočniki. Sanjske prikazni.

Kraj: Bezděz in okolica.

Čas: Konec 18. stoletja.

V samostanu v Bezdězu je živel v njem veseli frater Barnabaš. Potrti Rozi je obljubil, da ji s pomočjo posebne in samo njemu znane skrivnosti pridobi njenega ljubljénca Kalino.

Kmalu nato je umrl veseli frater.

Minilo je dvajset let. Roza se ni možila, Kalina je vdovec in ima odrastlega sina Vita, ki tajno ljubi Blaženko, hčerko Rozinega brata Maline. Povsod si rodbini nasprotujeta nalašč in kolikor je mogoče. In tako hoče Kalina dokazati Malini, da ni več berač in dá podreti svojo staro kočó ter postaviti novo hišo, kljub temu, da je dolžan zidarskemu mojstru dvanajst sto.

Rozin brat Malina je dobra duša, toda ko Malina slučajno omeni zopet Kalinov dolg, se vname pretep. Bonifac pograbi v metežu trhljen kós lesa z okna stare Kalinove kočé, ter najde v njegovi zarezí popisan list.

Bilo je pisanje pokojnega fratra Barnabaša, ki je kázal Kalini pot do zaklada. Bonifac, ki je zvedel nekoliko o tej stvari, mora Kalini priseči, da skrivnosti nikomur ne pove. Svojo obljubo izpolni tako, da zblebota vse zidarskemu mojstru. Zidar prisega molčanje in hitro pove vse ženam pri vodnjaku. In tako gre tajnost dalje, končno jo pove tudi cerkovnik Jurko mimoídočemu Škrjančku kar s cerkvenega stolpa.

Toliko v prvem dejanju.

V drugem dejanju se pripravlja Kalina na Bezdězu med samostanskiin zidovjem, da izkoplje zaklad. Ko odvali Kalina skalo in stopi na pol v temno odprtino, zakliče nanj Roza. On spozna njen glas, glas svoje drage, toda rajši tvega svojo dušo, kakor, da bi se vrnil k nji ubog. In izgine v temnem žrelu Bezděza.

Roza prigovarja Malini, naj ne kazi sreče mladih ljudi; on pa pravi, da bi jima ne branil, če bi se Kalina sam ponižal in prišel vljudno prosit k njemu za sina. Bonifac, ki je s Škrjančkom sedel na peči, prosi za Vita prišedšega poslovit se od Roze in Blaženke, ter se je namenil oditi v svet iskat sreče sebi in Blaženki — prosi zaljubljeni Bonifac za Vita in ob enem tudi za-se za roko Roze. Vse se mu smeje, on pa zleze zopet na peč. Naenkrat odskoči s Škrjančkom s peči, zakaj, začulo se je v peči pritajeno trkanje, z motiko v roki prihaja Kalina po svojo srečo, po svoj zaklad. Tajni zasuti podzemski hodnik z Bezděza — do Rozine izbe — to je bila tajnost pokojnega fratra.

V. BEŠTER ATELJE „HELLOS“

ZOPET NOVE SLIKE RAZSTAVLJENE ALEKSANDROVA C. 5.

SEVILSKI BRIVEC.

Buffo-opera v dveh dejanjih. Spisal Cezar Sterbini.

Uglasbil G. Rossini. Prevel A. Funtek.

Dirigent: NEFFAT.

Režiser: SEWASTIANOW.

Grof Almaviva	g. Kovač.
Bartolo, zdravnik	g. Zupan.
Rozina, varovanka v hiši Bartola	ga Lovšetova k. g.
Figaro, brivec	g. Levar.
Basilio, učitelj glasbe	g. Betetto.
Fiorello, sluga Almavive	g. Zorman.
I. sluga (tenor)	g. Banovec.
II. sluga (bas)	g. Pugelj.
Berta, hišna pri dr. Bartolu	ga Smolenskaja.
Častnik	g. Zorman.
Notar	g. Perko.

Vojaki, godci.

Dejanje se vrši v Sevili.

Prva vprizoritev 5. februarja 1816 v Rimu.

Dr. Bartolo, postarn, ohol, nezaupen, lakomen mož ima mlado, lepo in bogato varovanko, Rozino; v to je zaljubljen in jo hoče za ženo. Strogo jo čuva. V petju jo poučuje Bazilio, intriganten in podkupljiv človek, pristaš Bartolov. Dekličino ljubezen pa ima mladi, lepi in bogati grof Almaviva, ki ji priredi kot Lindoro podoknico. Da pospeši zblížanje z izvoljenko, se posluži Figara, spretnega, podjetnega, premetenega in predrznega brivca. Ta mu svetuje, naj se obleče kot častnik in gre v Bartolovo hišo, kakor da išče vojaške nastanitve ter naj dela, da je pijan. — Figaro gre pa tudi k Rozini in ji pove, da jo ljubi Lindoro. Deklica je vsa srečna v svoji ljubezni in piše pisemce dragemu. Almaviva pa izvrši, kar mu je svetoval Figaro in provzroči v Bartolovi hiši veliko zmedo. S tem konča prvi akt.

V drugem aktu nastopi Almaviva kot glasbenik Don Alonzo, ki pravi, da je Bazilijev učenec in za ta dan njegov namestnik, ker je Bazilio bolan; poučeval bo danes Rozino. — Za njim pride Figaro in izvabi Bartola iz sobe s pobijanjem posode. Ta hip porabita Lindoro in Rozina, da si prisežeta ljubezen in zvestobo. Sedaj pa se pojavi Bazilio, in zmeda postane večja. Almaviva ga podkupi z mošnjo zlata, da se uda trditvi,

da je bolan, in tako ga spravijo iz hiše. Medtem, ko Figaro brije Bartola, pove Lindoro Rozini, da pride ponjo o polnoči. A Bartolo vjame nekaj zadnjih besedi in gre s palico nad tekmeča; ta pa pobegne s Figarom iz hiše. Tedaj nastopi Bazilio in pove Bartolu, da je bil dozdevni Don Alonzo grof Almoviva sam. — Bartolo dokazuje Rozini, da jo je Lindoro izdal in da jo namerava oddati Almovivi. Meneč, da je izdana, sprejme Rozina Bartolovo roko in hoče skleniti zakon takoj. — Bartolo pošlje Bazilija po notarja, da napiše pogodbo, sam pa gre po stražo, da bi onemogočil ponočni poset. — Almoviva in Figaro pa udreta skozi balkonska vrata, kamor sta prišla po lestvici in pojasnita Rozini, da je Lindoro grof Almoviva, ki jo popelje k altarju kot grofico. Prav tedaj pa prideta Bazilio in notar; ta napiše pogodbo, navzoči jo podpišejo in tudi Bazilio, podkupljen od grofa, se ne brani biti za pričo. Ko dospè Bartolo s stražo, je pogodba sklenjena in Rozina zaročena z grofom.

Gioachino Antonio Rossini in njegova komična opera: Sevilski brivec.

Vse se ponavlja na svetu, čeprav včasih v nekoliko izpremenjenih oblikah; tudi načela in okus v umetnosti. Kedar se ljudje preobjedo belega peciva in pikantne hrane ali sladkarij, tedaj si zažele črnega kruha; ko so uživali dalje časa rženo in ajdovo zmes, zahrepenijo po cvrtju, sladčicah. Ko so se naslišali prehodnodobnega in modernega »crescendo« več ali manj užitnih disonanc, hočejo spet čuti blagoglasne harmonije bivših dob; takim bo ustrezeno s proizvajanjem Rossinijeve opere »Sevilski brivec«. —

Skladatelj te opere, Gioachino Antonio Rossini, je bil rojen v Pésaru 2. marca 1792. Njegov oče, Giuseppe Rossini, je bil popotni glasbenik in tudi mati Ana (roj. Guidarini), je bila muzikalična. Dočim je oče trobil na rog po sejnih in malih odrih, je mati pela v podrejenih vlogah kot »seconda donna« (= druga pevka).

Sin Joahim Anton je bil dobro vzgojen deček. A ko so Avstrijci zaprli očeta zaradi republikanskega mišljenja, je morala mati za kruhom in je izročila štiriletnega dečka nekemu izkuharju v varstvo. Ta ga je odgajal in ko je prišel čas šolskega pouka, se je Rossini učil šolskih predmetov, pozneje latinščine in glasbe — a brez vidnega uspeha. Učitelji so trdili, da ni dovolj nadarjen. Zato so ga dali učiti kovaštva. Temu načrtu se je pa kmalu uprl, češ, da hoče postati glasbenik. L. 1804 ga je začel poučevati v klavirski igri, v petju in kontrapunktu Angelo Tesei, pozneje tudi tenorist Matteo Babbini v Bologni. Že l. 1806 je zapustil mali Rossini Bologno in si služil kruh po malih mestih kot »kapelnik«. Čutil pa je, da ni še zrel. L. 1807 je stopil, star 15 let v Liceo musicale v Bologni. Tam mu je bil učitelj kompozicije in kontrapunkta frančiškan o. Stanislao Mattei (1750—1825); vodil ga je poldrugo leto. V tej dobi je zložil Rossini svojo prvo skladbo: »Il pianto d'armonia per la morte d' Orfeo« (1808), pa tudi več kvartetov za godala in druge kompozicije. Do temeljitega študija kontrapunkta ni prišel; o. Mattei je rekel, da zadostuje to kar zna, ako hoče skladati opere.

Prva opera (komična) »La cambiale di matrimonio«, je potekla iz njegovega peresa l. 1810; uprizorili so jo v Benetkah in Rossini je dobil zanjo 200 frankov. — Dopadala je precej in Rossinijevo ime je postalo znano. — Hitro so sledile druge opere: l. 1811 komična opera »L' equivoco stravagante« za Bologno in »Demetrio e Polibio« za Rim. Razen teh je zložil l. 1811 še dramatično kantato: »Didone abbandonata«. — Naslednje leto (1812) je zložil kar pet novih oper: 1. »L'inganno felice« za Benetke; ta se je obdržala dolgo na italijanskih odrih. 2. »Ciro in Babilonia«; 3. »La scala di seta« in 4. »La pietra del paragone« za Milan; uprizorili so jo v gledišču della Scala; dobil je 600 frankov in opera je imela sijajen uspeh;

podkralj je Rossinija oprostil vojaščine, ker mu je glasba tako dopadla. 5. »L'occasione fa il ladro« za Benetke z odličnim uspehom. — Nastopno leto (1813) je uprizoril spet tri nove komične opere: 1. »Il figlio per azzardo«, 2. »Tancredi«, in 3. »L'Italiana in Algeri«, vse tri z velikanskim uspehom, dasi je pri Tankredu očito, da stremi edinole za čutnimi učinki; muzikalične značilnosti, psihološke resnice in dramatičnega razvoja pogrešamo. »Italijanka v Algiru« tudi nima nikjer globočine, pač pa dražestne in živalne, elegantno umerjene napeve; ta opera se je udomačila po vsej Italiji, pa tudi preko njenih meja ter je tekmovala s »Sevilskim brivcem«.

Dve operi l. 1814, ki ju je zložil za Milan, (»Aureliano in Palmira« ter »Il Turco in Italia«) nista uspeli; tudi dramatična kantata: »Egle ed Irene« je podrejenega pomena. — Najšibkeja med dramatičnimi deli te dobe je pač za Benetke zložena opera »Sigismondo«, o kateri je Rossini sam rekel, da ni vredna drugega, kakor da jo izžvižgajo. Do l. 1815 so njegove dramatične skladbe splošno precej površno delane, izvzemši komično opero »Italijanka v Alžiru«, ter melodijozni drami: Srečna prevara in Tankred. Rossini je imel tudi to lastnost, da se je rad ponavljal; tako n. pr. je porabil uverturo opere Aureliano v Palmiri (1814) z malo izjemami za Elisabeto (1815) in pozneje v Sevilskem brivcu (1816).

Leta 1815 se je zvezal s podjetnikom in ravnateljem neapolskega gledališča Domenikom Barbajo. S tem se začne Rossinija nova doba. Prevzel je veliko breme; vsako leto je moral zložiti po eno novo opero za vsako obeh gledališč — kajti Barbaja je vodil dve — jih inscenirati in voditi; za to delo je dobival po 800 frankov na mesec in je bil deležen dobička od hazardnih iger. — Besedila mu je pa izbiral Barbaja. Glasbeni obseg posameznih vlog so določevali glasovi pevcev ter njihova izurjenost — včasih tudi razpoloženje. Na uporabo mu je bil slab orkester. Tekmeci so mu nasprotovali in profesorji na konservatoriju so prepovedali gojencem, da študirajo Rossinijeve partiture. Na srečo se Rossini ni zmenil za vse te zapreke in šel svojo pot. Prva opera za Neapel je bila »Elisabetta« (1815). V tej je uporabil godalni kvartet za spremljevanje strogega spevogovora (recitativo secco); prej so rabili klavir (cembalo). Kolorature je popolnoma spisal, ne samo označil, da bi pevci imeli več zaslonbe za pravilno izvajanje. Vendar je na ljubo koloraturni pevki Izabeli Colbrand, ki jo je pozneje poročil, opremil speve njene vloge tako bohotno s priveski in koloraturami, da je pokril z njimi lepe tektonične poteze svojih napevov. Vendar je prodrla opera sijajno, posebno zaradi očarajočega petja Izabelinega. — Dramatična kantata »Teti e Peleo« (1816) in poluresna opera »Torvaldo e Dorlisca«, ki so jo izvajali v Rimu 1816, sta propadli. Po teh neuspehih je pa dovršil novo opero »Sevilski brivec«, ki je raznesla njegovo slavo po vsem zapadnem in deloma tudi iztočnem svetu. — Še istega leta (1816) je spravil v Neaplu na oder tragično opero »Otello«, ki sodi nedvomno med njegove najboljše resne dramatične skladbe; dobil je zanjo 100 Louis d'orov (t. j. 2400 K). Drugo leto

je sledila kom. opera »Cenerentola« (za Rim); umetniški uspeh je bil velik; nesla mu je 1560 frankov. Glasbo prekaša Sevilski brivec, vendar je pa šteti med njegova najboljša dela. Za Milan je zložil isto leto (1817) komično opero »La gazza ladra«, za Neapel resno, »Armida«; a za nobeno se občinstvo ni moglo ogreti; vendar so peli poslednjo na Dunaju l. 1821 z velikim uspehom. Neumorno delo je dalo l. 1818 tri opere: dve resni »Adelaida« (za Rim), in »Moisè in Egitto« (za Neapel), eno lirično »Ricciardo e Zoraide« (za Neapel) ter dramatično kantato »Adina, o Il Califfo di Bagdad« (za Lisbono). Tem sledé 1819 dramatična kantata »Partepope« in tri opere: »Ermione« (za Neapel), »Edvardo e Cristina« (za Benetke) in »La donna del lago« (za Neapel). Važna je »Ermione«; kajti v tem delu je poizkusil Rossini približati se deklamatoričnemu slogu francoske opere. To mu je pač izpodletelo in delo je bilo odklonjeno, a skladatelj je našel novo pot, ki ga je pozneje vodila v drugo smer. — Dve resni operi »Bianca e Taliero« in »Maometto II.«, ki jih je zložil za Milan, oz. za Neapel, nista imeli sreče, ne v Italiji ne na Dunaju. — L. 1821 je izzvala poluresna »Matilda di Ciabrano« v Rimu pravcati boj med pristaši in nasprotniki skladateljevimi, dočim se je dramatična kantata »La riconoscenza« utopila brez sledu. — Še eno opero so peli v Neaplju, to je bila »Zelmira« (1822), ki so jo navdušeno sprejeli. Po teh uspehih se je Rossini poročil s pevko Izabelo Colbrand in prejel ž njo letnih 20.000 frankov dohodkov. Najprej se je podal ž njo na Dunaj, kjer so izvajali njegove opere: Cenerentola, Elisabetta, Gazza ladra, Zelmira, Matilde di Ciabrano, Ricciardo e Zoraide. Odtod se je vrnil v Bologno in izvajal pastoralno kantato »Il vero omaggio« (1822) — a brez uspeha. — Tudi njegov tragični melodram »Semiramide« (1823), ki mu je sicer vrgel 26.000 frankov, je bil spoštljivo, a hladno sprejet. Iz Bologne se je napotil preko Pariza v London; tu je ostal tri mesece in se vrnil obogatel domov; pravijo, da je odnesel iz Anglije 175.000 frankov. Leta 1823 je zložil največ dramatičnih kantat: »L'augurio felice«, »La sacra aleanza«, »Il bardo«, »Il ritorno« in »Il pianto delle muse« — vseskozi skladbe brez pomena za splošno glasbo in tudi za njegov razvoj. Eno leto (1824) ni svet ničesar novega prejel od slavnega mojstra. Za venčanje Karla X. v Parizu je pač zložil novo opero »Il viaggio di Rheims« po motivih nacionalnih himnov raznih narodov — a bilo je delo brez umetniških posledic. Tej operi je sledila kantata »I pastori« (1825).

Komponist se je sedaj nastanil v Parizu; prevzel je vodstvo velike opere in postal »premier compositeur du roi et inspecteur général du chant en France« z letno plačo 20.000 frankov. — Opero je vodil samo poldrugo leto, potem pa ni imel prav nobene obveznosti, dasi je dobival plačo naprej. — Pariz je vplival na Rossinija dobrodejno s svojo staro in globoko kulturo, posebno z umetniško podbudo v veliki operi, ki je še gojila Gluckova načela. Do tedaj je bil ostal specifično italijansko-narodni skladatelj; v Parizu pa so se razmaknile tesne italijansko-narodne meje v njegovi duši, popustil je svojo smer in vdahnil svojim napevom poleg lepote tudi pomenljivost izraza. Lepota, dotlej njegov zadnji, če ne

edini smoter, mu je postala sredstvo, da doseže ž njim višje umetniške namene: nov duh je prekvasil njegovo opero v muzikalično dramo. —

L. 1826 je predelal opero Maometto II. (ki jo je bil zložil leta 1820) in jo spravil na oder pod naslovom »Le siège de Corinthe« s sijajnim uspehom. Leto potem je uprizoril preustrojeno opero »Moïse«, ki je bila zložena kot »Moïse in Egitto« leta 1818. — V teh dveh operah je uporabljal slog novejše francoske opere z veliko spretnostjo; melodije je obilneje inštrumental, samospeve omejil. — L. 1828 je zložil novo opero »Le comte Oury«, ki pa ni prodrla, ker je bila kompilacija iz opere *Il viaggio di Rheims* od l. 1825. — Končno je dalo leto 1829 samostojno veliko opero »Guillaume Tell«. To je njegovo najbolj samostojno, najbolj dovršeno in klasično delo. Zasnova je velikopotezna, nudi bogastvo oblik in skrbno delo. Za vzor si je vzel Glucka, nekoliko tudi Mozarta; glavni delež imata pa italijanska lepota in ljubkost oblik ter točna značilnost francoskega sloga. Ko je skladal to opero, se je umaknil na deželo za pol leta in delal. V njej nam nudi dramatične poteze, ki odgovarjajo situaciji in nadomeščajo bohotno koloraturo prejšnjih dob. S tem je pa tudi konec dramatičnih skladb — ako izvzamemo nepomembno kantato »Il serito votivo« (1829). Odložil je pero in molčal do svoje smrti, to je 39 let. Nobena, še tako sijajna ponudba ga ni več pripravila do tega, da bi zložil novo opero. Ko mu je pariški založnik Troupenas ponudil za novo opero takrat ogromno vsoto 100.000 frankov, mu je Rossini kratko odgovoril: »Moj dragi Troupenas! Za slavo ne pišem več, denarja imam dovolj in zato obžalujem, da moram odkloniti vašo ponudbo. Vaš iskreni G. Rossini.«

L. 1832 je zložil še »Stabat mater dolorosa« za opata Varelo na Španskem, l. 1864 mašo, dalje *Tantum ergo*, nekaj malih spevov iz nekak »cvetnik« iz svojih del. — Živel je mirno na svojih posestvih, bil gostoljuben in usmiljen človek, posebno je rad pomagal revnim konservatoristom. — V 76. letu svoje dobe je začel bolehati; začetkom novembra 1868 je bil operiran in 14. istega meseca je izdihnil v Ruellu blizu Pariza. — Zapustil je 3.000.000 frankov, a mnogo je volil v dobrotvorne svrhe, posebno tudi za literarne in umetniške namene. — Pokopan je bil 21. novembra — a le provizorno — na pokopališču *Perè Lachaise*; l. 1887 so pa prenesli njegove kosti v Florenco in jih pokopali v frančiškanski cerkvi *Santa Croce*. —

Rossini je bil v prvi vrsti operni skladatelj. Skladal je, kakor je bilo takrat moderno, skoraj izključno le z ozirom na lepo melodijo in lepo petje (bel canto); to mu je pridobilo priimek »Pezareški labod«. Pod »bel canto« je razumel Italijan lepo črto v napevu, lahko pojmljive postope, bolj ali manj bujne okraske in — pri slovitih pevcih — velik obseg. Čistega sloga ne smemo pričakovati pri Rossiniju, izvzemši njegova najboljša dela (*Sevilski brivec*, *Cenerentola*, *Otello*, *Armida*, *Ermione*, *Guillaume Tell*). Značilnosti za posamezne vloge nima; kdor ne pozna situacije, lahko zamenja komično in tragično opero. L. Spohr poroča, da je cenzura zavrгла

besedilo, ko je imel Rossini prvi akt že uglasben; isto skladbo je porabil za besedilo nasprotnega značaja. V Rossinijevi glasbi je težko ločiti, da-li izraža vesele ali žalostne čute; da-li poje kralj ali kmet, dama ali beračica, gospod ali sluga, svetnik ali tolovaj: vsi imajo lepe, mamljive, čutno učinkujoče napeve. — Njegovi tempi so radi besni, drveči. —

V dobrih operah je to znatno drugače, dasi danes spričo popolnoma drugega okusa še vedno kaj pogrešamo. — Nikdar pa ne pogrešamo dražestne, mamljive, bujne in blagoglasne muzike, ki mu vre, kot neusahljiv studenec siloma izpod peresa. Posebno se mu posrečijo komične situacije; za to dejstvo je najboljši dokaz opera »**Sevilski brivec**«.

Besedilo te opere je spesnil l. 1775 Pierre Augustin Caron de Beaumarchais (1732—1799), to pa kot veseloigro pod naslovom: *Le barbier de Seville*. To besedilo je obdelal in priredil kot operni libreto Cesare Sterbini v italijanščini. Snov je učinkovita in Beaumarchais jo je jako spretno dramatisiral; za to je bil usposobljen, kakor malokdo, ker je bil na mnogih popriščih praktično izvežban: bil je mali obrtnik in rokodelc, ladjedelec, dobavitelj, pisatelj, pesnik, glasbenik, diplomat in agent kralja Ludovika XVI., imeniten gospod, pustolovec, milijonar, zabavljač — a tudi dobrosrčen človek. — Sterbini ni imel veliko posla s preustrojanjem besedila. Pred Rossinijem sta uglasbila to opero Giov. Paesiello (1780) in Nicolò Isouard (1797). Ker je veljala Paesiellova opera za neprekosljivo, je bila kočljiva stvar, uglasbovati besedilo še enkrat, posebno v Italiji. A Rossini je dobil prav ta libretto v roko in je bil po svoji pogodbi zavezan, da uglasbi vsako besedilo, ki mu ga bo dal podjetnik. Dne 26. decembra 1815 je namreč sklenil dogovor s podjetnikom — bil je Puca Sforza Cesarini v Rimu — dogovor, v katerem se je obvezal, da uglasbi za pustno sezono l. 1816 drugo komično opero (opera buffa), ki se bo pela. To mora tudi inscenirati. Vglasbiti mora vsako besedilo, staro ali novo, ki mu ga bo vročil podjetnik. Partituro izroči do srede meseca januarja, torej v poteku treh tednov. Ozirati se mora na glasove pevcev in ako bi bilo treba, se obveže tudi, da izvrši poprave ali preuredbe v prilog in na udobnost pevcev, če bi to zahtevali. Prvi akt mora izročiti kopistu zadnji čas do 20. januarja 1816. — Prvikrat naj se izvaja opera 5. febr. 1816, dirigirati jo mora sam. Za to delo dobi — po prvih treh predstavah 400 skudijev (= 2000 lir).

Rossini se je nekoliko zbal besedila. Pisal je Paesiellu in mu obrazložil zadevo. Ta mu je pa odgovoril, da ga veseli, da so mu dali ta libretto — pač, ker je pričakoval, da proti njegovi operi Rossini ne bo imel uspeha. Mojster se je lotil dela in v 26 dneh je bila opera gotova. Prvo predstavo je vodil Rossini osebno dne 20. februarja (ne 5., kakor je bilo nameravano) 1816. Da bi ne žalil Paesiella, je dal svojemu delu naslov: »*Almaviva, ossia l'inutile precauzione*« (Almaviva, ali nepotrebna previdnost).

Pri prvem izvajanju so opero odklonili z žvižganjem. Rossini si pa tega ni vzel zelo k srcu; ko so ga hoteli njegovi prijatelji nekaj pozneje po noči tolažiti, so ga zalotili v trdem spanju. Pri

drugem izvajanju je pa opera popolnoma in sijajno prodrla; od tedaj do danes je ostala na repertoarjih skozi 105 let in bo razveseljevala s svojim prekipevačim humorjem, svežim tokom glasbenih misli v dražestnih melodijah, z blagoglasjem in lahko pojmljivimi napevi še marsikako leto.

Vendar moramo takoj pristaviti: v kolikor gre za italijansko glasbo! Značilnejšega dela ni mogla izvršiti italijanska narodnost; tu imamo polno južnega življenja in naivnega realizma; trenotni utisi se menjavajo brez ovir, v njem nahajamo vriskajočo razposajenost in dovršeno ljubkost, ki pa ne pronica iz privzgojene estetike, ampak iz prirojenega čuta za lepoto. Rossinijev »Sevilski brivec« je v najbližjem sorodstvu z Mozartovo opero »Figarova svatba«, ki je bila zložena l. 1785 in je po svoji vsebini samo nadaljevanje Sevilskega brivca. Zanimivo je, da je spesnil tudi besedilo »Figarove svatbe« izvirno isti Beaumarchais in da je igralo tudi pri nas svojo vlogo, ko jo je prevel A. Linhart v slovenščino (Veseli dan ali Matiček se ženi). Na Pae-siella se Rossini ni opiral, pač pa je vplival nanj Dom. Cimarosa (1749—1801); tega je Rossini nadkrilil, dočim se je Mozartu tako približal, kakor noben drug skladatelj razen G. A. Lortzinga.

Posebno učinkovite so v Sevilskem brivcu te-le številke: Figarova Kavatina ($I/2$), Rozinina arija ($I/4$), Bazilijeva arija ($I/5$), dvospev med Rozino in Figarom ($I/6$), peterospev: Rozina, Almaviva, Figaro, Bartolo, Bazilio ($II/12$), dočim se orkestralna točka »vihar« ($II/14$) ne more meriti z ono v Tellu, dasi je sicer zanimiva in razvija od 50. takta dalje precejšnje jedrovitost in naraščanje tonovske mase in moči. — Izvirna uvertura se je izgubila; nadomešča jo navadno uvod opere Elizabeta, in ta je vzeta, kakor smo čuli, od opere Avrelian v Palmiri. M.

ŠIVALNI STROJI

MUNDLOS - ORIGINAL VIKTORIJA.

10 LETNA GARANCIJA

VSE VRSTE JEDILNEGA ORODJA. - VELIKA ZALOGA ZLATNINE IN SREBRNINE.

JOSIP ŠELOVIN — ČUDEN,

MESTNI TRG 13.

LJUBLJANA

MESTNI TRG 13.

GRIČAR & MEJAČ

zaloga oblek za dame, gospode in otroke.

Šelenburgova ulica 3.
Vogal Knaflove ulice.

ČEVLJIZNAMKE „PEKO“ SO NAJBOLJŠI

ZAHTEVAJTE JIH POVSOD.
PRODAJA ENGROS IN DETAJL.

BREG 20.

LJUBLJANA

BREG 20.

2. GOREC
AGIOMOBILI
MOTORJI
KOLES
AGIOGARAŽA
AGIOVOZNIJE
DOBČANA
GOSPOŠVEŠKAC 14-V-GOVA 10

TEXTILIA trgov. in industrijska d. o. o.

Ljubljana, Krekov trg 10.

Brzojavi: TEXTILIA.

Telefon števil. 177.

Delniška glavnica K 12.000.000.—

**Največja zaloga češke in angleške
manufakture! Samo na debelo!**

Mnogo denarja

si lahko prihranite

ako kupujete blago za moške
in ženske obleke, perilo, tri-
kotažo, posteljno opremo itd.
v velikem skladišču blaga
veletrgovine

A. & E. Skaberne

Ljubljana,

Mestni trg števil. 10.

Urejuje Fran Lipah.
Cena Din 3·50.
Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.